



## ЕПИСКОПСКО ИСПОВЕДАЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ

### УВОД

**О**д увек се при хиротонији новоизабраних Епископа у Цркви Православној од њих тражило јавно исповедање вере, како се не би десило да словесно Стадо Христово уместо пастира добије вука у овчијој кожи за свога предводника. Разуме се да ово Исповедање није увек било истог обима и садржаја, него је кроз историју добијало различите форме – краће и дуже.

Донедавно у Србској Православној Цркви Епископи су своје Исповедање вере читали на народу неразумљивом црквенословенском језику, у форми како се она уобличила у руској црквеној традицији.

Епископско Исповедање, које се сада по први пут објављује на србском језику а за ширу читалачку јавност, плод је преводилачког и прерађивачког труда најпре Митрополита црногорско-приморског Амфилохија (1985 г.), а затим и Епископа захумско-херцеговачког Атанасија (1991 г.), који су, сваки у своје време (од избора до хиротоније), не само извршили превод овога чина (са црквенословенског и грчког језика), него и извесно прилагођавање у форми и изразима.

Ово епископско Исповедање представља веру целокупне Цркве Божије (клира и народа) којој он, по благовољењу Духа Светога хиротонијом постаје Пастир и учитељ. Стога због самог значаја, дубине и јасноће у излагању Вере Православне, а ради верског образовања и правилног руковођења у вери нашега народа у овим смутним временима псевдохришћанског екуменизма, у лавиринту разних секти и сујеверја, ми и објављујемо у целини ово Епископско Исповедање Православне вере.

+ Еп. Артемије

## СИМВОЛ ВЕРЕ

**В**ерујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог.

И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божијег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова, Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног не створеног, једносушног Оцу, кроз Кога је све постало;

Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве, и постао човек;

И Који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и погребен;

И Који је васкрсао у трећи дан, по Писму;

И Који се вазнео на небеса и седи с десне стране Оца;

И Који ће опет доћи са славом, да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити краја.

И у Духа Светога, Господа, Животворнога, Који од Оца исходи, Који се заједно са Оцем и Сином поштује и слави, Који је говорио кроз пророке.

У једну, свету, саборну и апостолску Цркву.

Исповедам једно крштење за отпуштење грехова.

Чекам васкрсење мртвих,

И живот будућег века.

**А**мин.

## ОПШИРНИЈЕ ИСПОВЕДАЊЕ ВЕРЕ

**В**ерујем у Једнога Бога у Три Лица недељиво раздељиваног: Оца и Сина и Светога Духа; раздељиваног по Личним својствима, нераздељивог по суштини. Једна и иста је свецела Тројица, и једна и иста је свецела Јединица; Јединица по суштини и природи и обличју, а Тројица по Личним својствима и Именима; јер се назива: један Отац, а један Син, а један Свети Дух.

Отац је Нерођен и Беспочетан; Нерођен, јер нема ничег старијег од Њега, јер Он (увек) беше и свакако беше Бог; а Беспочетан је зато што ниоткуда нема биће, нити сам од себе. Верујем такође да је Отац Узрок Сина и Духа: Сина рађањем, а Светога Духа исхођењем, и у томе се никаква разлика нити отуђење не сагледава, него само разлика Ипостасних својстава. Јер Отац рађа Сина и изводи Духа Светога, а Син се рађа од јединог Оца, и Дух Свети исходи од Оца, те тако поштујем једно Начело (или Почетак) и признајем Оца јединим Узроком Сина и Духа.

А и Сина називам Почетком надвременим и неограниченим, не као почетак створења, као првостворенога који њих превасходи старешинством – не било тога! то је бунцање аријанске безбожности, јер тај злоимени (Арије) богохулио је да су Син и Дух Свети створење – а ја говорим да је Син сабеспочетни Почетак од Беспочетнога Оца, да не би била прихваћена два начела (или два почетка). А са овим Почетком о Сину, исповедам такође и Духа Светога, пошто и Син и Дух Свети и истовремено и заједно имају биће од Оца: један рођењем, а друга исхођењем, како је већ речено. И нити се Отац раздваја од Сина, нити Син од Духа, нити Дух Свети од Оца и Сина, него је сав Отац у Сину и у Светоме Духу, и сав Син је у Оцу и у Светоме Духу, и сав Дух Свети у Оцу и у Сину, јер су сједињени раздељено и раздељени сједињено.

Исповедам такође да је Логос Божији, Савечни Оцу, Надвремени, Необухвативи, Безгранични, сишао до наше природе и човека униженог и свега палог узео од чедне и девичанске крви једине Пренепорочне и Чисте Дјеве, да би, из Својега милосрђа, васцеломе свету подарио спасење и благодат. И збило се у Христу ипостасно сједињење природе (Божанске и човечанске); не као да се дете (у утроби Дјеве) усавршавало постепеним додатцима, нити су две саставше се природе сјединиле са мешањем или сливањем или сарастварањем, нити је (прво) постао човек па онда накнадно дошао Логос, те тако настало релативно сједињење, сходно богомрском и јудејски мислећем Несторију; нити пак без ума и без душе, сходно заиста безумном Аполинарију, јер је он бунцао да је уместо ума довољно Божанство. А ја исповедам Њега – Христа – као савршенога Бога и Њега истога као савршенога Човека; Који, чим је постао тело истовремено је то било тело Бога Логоса, одушевљено разумном и умном душом; Који очувава и

после сједињења сва природна својства Свога Божанства и човечанства, и није променио особине Свога Божанства или човечанства услед целовитог сједињења са Логосом; Њега истога Који има Једну сложену Ипостас, две природе и енергије, која Ипостас чува ово (двоје) из чега је и у чему је Он Исти, Један Исус Христос, Бог наш, Који има и две природне, а не гномичке воље. А треба знати да је Он пострадао за нас као Бог, али телом, а никако да је Божанство страдално или да је Оно страдало телом.

Још исповедам да је Он узео на Себе сва наша беспрекорна страдања, која су својствена нашој природи, осим греха, као што су: глад, жеђ, замор, сузе и томе слично, која делују у Њему, али не принудно као код нас, него тако што људска воља следи Његову божанску вољу. Јер Он хотећи – огладне, хотећи – ожедне, хотећи – умори се, хотећи – умре. Он, дакле, умире примајући смрт за нас, а Његово Божанство остаје нестрадално. Јер Он, Који узима на Себе грех света, није подлегао смрти (нужно) већ ради тога да све нас избави од свепрождрљиве руке смрти и да нас Крвљу Својом приведе Оцу Своме. И смрт, нападнувши тело људско, силом Божанства бива смрвљена, и душе праведника, од века оковане, бивају изведене оданде. А после Његовог васкрсења из мртвих, пошто се четрдесет дана појављивао на земљи са ученицима Својим, вазнео се на небо и сео са десне стране Оца. Десну пак страну Оца не кажем просторно, нити ограничено, него кажем да је десна страна Божија – она беспочетна и предвечна слава коју Син имађаше пре очовечења, и после очовечења исту има. Јер Његово свето тело поштује се часним поклоњењем заједно са Његовим Божанством, али не као да је Света Тројица примила додатак – да не буде! – јер, Тројица је остала Тројица и после сједињења Јединороднога, а Његово свето тело остаје нераздно и са Њим остаје и надаље довека. Јер ће Он са њиме доћи да суди живима и мртвима, праведнима и грешнима, праведнике награђујући за веру и дела врлине Царством Небеским, ради којег су се овде и подвизавали; а грешницима узвраћајући вечном муком и пакленим огњем без свршетка, чије искуство нека би сви ми избегли и обећана вам бесмртна добра задобили, у Христу Исусу Господу нашем!

**А**МИН.

## ЈОШ ОПШИРНИЈЕ ИСПОВЕДАЊЕ И ЗАВЕТОВАЊЕ

**В**ерујем у Једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог; Беспочетног и Нерођеног и Безузрочног, а ипостасног Почетка (или: Начела) и Узрока Сина и Духа.

Верујем и у Јединородног Сина Његовог, неистечно и ванвремено од Њега Рођеног, Њему Једносуштног, кроз Којега је све постало.

Верујем и у Духа Светога, од истог Оца Исходећег и са Оцем и Сином Сапрослављаног као Савечног и Сапрестолног и Једносуштног и Једнославног, Створитеља и Животодавца и Освећујућег благодаћу сву твар, Који је кроз Пророке говорио и кроз Сина јављен и дарован Апостолима и свој Цркви као Утешитељ и Дародавац благодатних дарова и Обожитељ спасаваних. Одбацујем пак новачење латинске јереси, која погрешно мудрује да Дух Свети ипостасно исходи од Оца и Сина, чиме се изврће Христово Божанско Откривење и квари свети и неизменљиви Символ вере Светих Сабора и Светих Отаца Саборне Цркве Православне, којим јасно признајемо Бога Оца као једино вечно Начело и Извор Божанства Сина и Духа, чиме благочестиво исповедамо Јединоначалије Свете и Нераздељиве Тројице.

Верујем да је Један од те исте Надсуштаствене и Живоначалне Тројице, Јединородни Син и Логос, сишао с небеса ради нас људи и ради нашега спасења, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и очовечио се, то јест постао савршени Човек остајући Бог, ништа не променивши нити изменивши у Божанској суштини због општења са телом, него, примивши без промене човека, у њему страдање и смрт претрпе Он Који је по Божанској природи слободан од сваког страдања, и васкрсе у трећи дан из мртвих, и узишавши на небеса, седе с десне стране Бога и Оца.

Верујем и свим о Богу и Божанским стварима предањима и тумачењима Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве. Исповедам једно крштење за отпуштење грехова. Чекам васкрсење мртвих, и живот будућег века.

Још исповедам једну Ипостас Очовеченога Логоса и верујем и проповедам да је Један и Исти Христос, у двома – по очовечењу – и природама и вољама, Који чува оно (двоје) у чему и из чега постоји, па следствено, и две воље у Њему поштујем, пошто свака природа очувава сопствену вољу и сопствено дејство (тј. енергију).

Исповедам такође да се Тројични Бог јавља, али не по суштини – јер нико никада није видео нити исказао суштину Божију – него по благодати и сили и енергији, која је заједничка Оцу и Сину и Светоме Духу. Јер свакоме од Њих сопствена је Своја Ипостас и оно што се на њу односи, а заједничка Им је не

само надсуштаствена и неприступна, пошто је изнад сваког именовања и пројављивања и општења или заједничења – него и благодат и сила и енергија и светлост и Царство и бесмртност и уопште све оно чиме Бог општи и заједнички и по благодати се сједињује са светим Анђелима и људима, не губећи притом Своју простоту нити због дељивости и разликовања Трију Ипостаси, нити због дељивости и разноврсности сила и енергија. Тако исповедам Једног Свемогућег Бога у једном Божанству, јер нити од савршених Трију Ипостаси бива нека сложеност, нити се Бог, зато што има и поседује природну моћ и силу и енергију и благодат, може због тога назвати сложеним. Зато православно исповедам да заједничка благодат Оца и Сина и Светога Духа и она најбожанственија светлост будућег века, у којој ће праведници засијати као сунце, као што је то и Христос претходно показао заблиставши на Гори Тавору, и уопште свака сила и енергија и обожавајућа благодат Триипостасног Божанства јесте нетварна и нестворена – јер ништа што је Богу по природи својствено није касније настало – те зато све оне који Једно Божанство нечестиво расецају на тварно и нетварно, као што су Варлам и Акиндин, који су безбожно учили да божанске силе и енергије и све што се на неки начин неизрециво разликује од Божанске природе, јесте тварно и створено, такве као безбожне и многобожце одбацујем и одсецам од пуноће православно верујућих, као што то чини и Света Христова Католичанска и Апостолска Црква, верујући у Једно Божанство, Триипостасно и Свемоћно, Које никако не губи јединственост и простоту због Својих Трију Ипостаси или због Својих благодатних сила и енергија.

Поклањам се из почести, а не из обожавања, божанственим и часним Иконама: Самога Христа, ради нас Оваплоћенога па стога и описивога Сина Божијег; Пречисте Богоматере и свих Светих – преносећи на Прволикове част њима указивану. Уз то поклањам се и Часноме Крсту и поштујем Божанске храмове и Света места и Свештене сасуде и Богопредане речи, ради Бога који у њима обитава Својом благодаћу. Такође поштујем и с љубављу целивам Свете Мошти Светих Мученика и Божијих Угодника као извор спасења и доказ васкрсења. Исповедам и с љубављу примам чисти и честити хришћански живот у вери и нади и љубави и у свима хришћанским подвизима, врлинама и благодатним даровима Духа Светога, а одбацујем прљаво и нечисто и боголиког човека недостојно живљење и делање.

Примам и богонадахнуте списе и учења старијих и новијих Светих Отаца Цркве Христове, који су сагласни Јеванђељу и учењу Светих Апостола и поштујем их и прихватам као доприносећа изграђивању савршенога човека по

мери раста пуноће Христа Богочовека и саборнога живљења и спасења свију у заједници Тела Христовог које је Црква.

Оне пак који другачије, а не православно мисле о хришћанској вери, одбацујем као туђемислеће Христовој Цркви, као кваритеље Истине Божије и упропаститеље спасења људи. Анатемишем Арија и његове једномишљенике и заједничаре његовог безумног зломислија; Македонија и оне око њега, с правом назване духоборцима; такође и Несторија и друге јересиначалнике, и њихове једномишљенике одбацујем и анатемишем, и јасно и гласно говорим: Свима јеретицима анатема!

Госпођу пак нашу, Богородицу Марију, превасходно и истински исповедам и проповедам као Ону Која је по телу родила Једнога од Тројице, Христа Бога и Спаса нашег. Она нека ми буде Помоћник Покров и Заштита у све дане живота мога!

Овоме своме исповедању свете вере још додајем:

**П**римам и прихватам светих Седам Васељенских Сабора и све Помесне Саборе које Свети Оци прихватише и потврдише, а који су сви сабирани ради очувања православних догмата Цркве. Исповедам све одредбе праве вере, које су они у разна времена, вођени просветљујућом благодаћу Пресветога Духа, изложили. Примам и све свештене каноне које саставише Блажени Оци и предадоше их Цркви, на украшење Свете Цркве Христове и на добар поредак нарави, то јест на богоугодно хришћанско црквено живљење, делање и понашање, сагласно Апостолским предањима и смислу Јеванђелског божанског учења. Стараћу се да по њима управљам служење које ми је Божијом вољом предано у наслеђе и да по њима учим сав поверени ми у духовно пастирствовање свештени Клир и изабрани Народ Божији.

Исповедам као веома важно да чувам и држим јединство Вере Православне свезом мира црквенога, и да све оно што Једна, Света, Саборна и Апостолска Црква Православних прима и догматски исповеда, то и ја примам и верујем и исповедам; ништа не додајући, ништа не одузимајући, ништа не мењајући ни од Догмата ни од Предања, него чврсто стојећи у њима и све то са страхом Божијим и добром савешћу учећи и проповедајући; а све што она осуђује и одбацује као учење туђе Јеванђељу, то и ја одбацујем и сасвим одгоним од Стада Христовог.

Исповедам и чврсто верујем да се на Божанственој Литургији извршује претварање хлеба и вина у истинско Тело и Крв Христову, силом и дејством и наиласком Светога Духа, сагласно речи Господњој и Јеванђелској вери, и предању Апостола и Светих Отаца, а служењем и молитвеним призивањем

(епиклезом) од стране Цркве Божије, предвођене Епископом и часним презвитерима. На Божанственој Литургији, као сабрању и служењу и светотајинском заједништву све Цркве Народа Божијег, остварује се и чини присутним сав Христов Божански Домострој спасења света и рода људског, у њој се открива Богочовечанска Светајна Цркве Божије као вечнога Царства Свете Тројице, тако да само онај ко зна шта је Литургија, зна и шта је Црква Божија, и зна да без Божанске Литургије, као сабрања и заједницења свих у Христу верних, сабирних око Епископа, презвитера и ђаконa, ни Црква се не назива.

Обећавам да ћу чувати и чврсто одржавати црквени мир, да ћу усрдно поучавати у Јеванђељу поверени ми народ и, колико год моћи имам, право управљати Речју Истине, и да ниједним обичајем, у било чему нећу умовати ни чинити супротно Православној католичанској источној хришћанској вери, до краја мога живота, као да ћу у свему Црквеном следити и свагда се повињавати светом Сабору Архијерејском, који се, као и у древна апостолска времена, сваке године састаје. Са Свјатјешим Патријархом, Преосвештеним Архиепископима, Митрополитима и Епископима Помесне Цркве Српске и свеколике Саборно-католичанске Православне Цркве у васељени, браћом мојом и саслужитељима у Христу, у свему ћу сагласан и саобразан бити, по божанственим заповестима и свештеним правилима Светих Апостола и Светих Отаца, и свесрдно ћу према њима гајити љубав духовну и поштовати их као оце и браћу своју. Уважаваћу такође и чувати првенство овога Патријарашког трона и поштовати част Првостојатеља у Сабору Цркве Божје овога народа, сходно Апостолском правилу које каже да се таквом слогом и складним поретком љубави прославља саборност и јединство Цркве Божије по слици Свете Тројице.

Обећавам да ћу са страхом Божијим и богољубивим и човекољубивим расположењем пастирствовати поверени ми Народ Божији, ово стадо Пастирначалника Христа у којем сам постављен да свештенодејствујем Јеванђеље спасења и да Богу приносим дарове и жртве Његове Свете Цркве. Зато завет дајем да ћу поверену ми паству често посећивати и сабирати на Службу Божију и јеванђелским поучавањем је чувати, са сваким усрђем и старањем, од свих јереси и раскола, од сујеверја и лажног живљења и од сваког неправедног делања. Обећавам да, без крајње нужде и тешке кривице, нећу никога, било појединца било заједницу, од Црквених тајни и заједништва у Христу одлучивати, нити проклињати, него већма у Духу Светом саветовати и на пут покајања и спасења обраћати.

Са противницима Цркве Свете поступаћу са расуђивањем, кротко и праведно, по Апостолу Павлу, јер служи Господњем не приличи да се гневи, него да буде тих, незлобив и човекољубив према свима, молећи се Богу да свима



људима подари покајање за познање Истине. У световне послове нећу се уплитати, осим ако је учињена нека јавна неправда, у ком случају ћу најпре саветовати, а онда и у заштиту угрожених устајати, сагласно Јеванђелској речи да се већма треба покоравати Богу него људима и искати пре свега Царство Небеско и Правду Божију, а за слабе се праведно заузимати и малу браћу Христову никада не заборављати. Стараћу се да све чиним са искреном љубављу према Богу и ближњима, а као коначно мерило и циљ свих мисли, речи и дела својих постављаћу славу Божију, спасење душа људских и све творевине Божије, изграђивање боголиких људских личности и сазидање Богочовечанског Тела Цркве, не иштући оно што је моје, него оно што је Господа Христа, Архипастира свију нас и Врховне Главе васцеле Цркве Божије као смисла и возглављења целокупне творевине.

Уз ово обећавам да ништа нећу радити под принудом, ма био и примораван од властодржаца или од мноштва људи, па макар ми и смрћу претили захтевајући од мене да учиним нешто што је супротно Божанским заповестима и свештеним правилима Цркве Христове. У туђој Епархији нећу богослужити или вршити икакву свештену радњу без сагласности Епископа дотичне Епархије. Исто тако, нећу рукополагати ни јереја, ни ђакона, нити било каквога клирика туђе Епархије, нити их примати без отпусних грамата њихових Епископа. Предање је Светих Отаца Цркве да на једној Литургији рукополажемо само по једног презвитера и ђакона, а не више њих, и ту свештену праксу поштоваћу и чуваћу. Монаштво ћу руководити по правилима и уставима Светих Отаца, који су кроз векове важили и данас важе у Православљу, како у благољепију светог Богослужења, тако и у осталом поретку монашког девственог и анђелског живљења и христоликога и мученикоподобног подвизавања.

Још обећавам да ћу, када ме Свети Синод, са Патријархом (или другим Првојерархом) на челу, благоизволи позвати на Сабор, доћи на Сабор заједно са својом браћом Епископима, без неумесног правдања или изговора. Ако би, штавише, неки моћници или мноштво људи хтели да ме спрече, дужан сам да се одазовем позиву на Свети Архијерејски Сабор, јер је Сабор и саборност Епископата и целе Цркве Божије Светодуховски дар и установа и живо кроз векове Апостолско-светоотачко предање у Цркви Источној Православној.

На крају, заветно исказујем пред Богом Живим и Црквом Светих Његових, састављеном од Анђела и од људи, и пред Вашом апостолском Светињом: да ћу увек памтити страшне речи Светога Писма: Проклет свако ко немарно твори дело Божје! – те зато савесно обећавам да ћу се старати, колико ми је људских моћи, да у сваком делу овога апостолског звања и служења ходим као у делу

Божијем, са сваком побожношћу и благоразумном ревношћу, са искреним христољубљем и човекољубљем, а Срцезналац Бог нека ми свагда и у свему буде сведок и праведни Судија.

Такође исказујем пред Свевидећим Богом и Вашим Богољубљем да све ово изложено у мојем епископском исповедању и заветовању не схватам другачије него како овде изговорих и својеручно потписах.

А у свему мојем од данас па надаље епископском живљењу, служењу, управљању и делању у Богоповереној ми овој Цркви Народа Божијег молим се Богу, а молим и све Вас да се молите: да ми свагда и у свему буде Учитељ и Помоћник – Начелник и Савршитељ вере и сваког доброг дела и речи јеванђелске, Господ мој и Бог мој, Једини Човекољубац, Милостиви Спаситељ свију нас и свега рода људскога, Богочовек Исус Христос, Кома нека је, заједно са Вишњим Оцем и Свесветим Духом, свака слава, част и поклоњење, вечна љубав наша и благодарност бесмртна, сада и увек и у векове.

**А**МИН.

*Изворник:*

СВЕТИ КНЕЗ ЛАЗАР

часопис епархије рашкопризренске за духовни препород,

година 2, број 1 (5)

*Са благословом:*

Епископа рашкопризренског

др. Артемија

*Текст:*

ЕПИСКОПСКО ИСПОВЕДАЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ

*Превод и редакција:*

Митрополит црногорско-приморски

Амфилохије

и

епископ захумско-херцеговачки

Атанасије

*Издато:* 1994.

*Место:* Призрен

*Издаје:*

ЕПАРХИЈА РАШКОПРИЗРЕНСКА

*Главни и одговорни уредник:*

Протосинђел Атанасије (Ракита)

*Уређивачки одбор:*

Архимандрит Јован (Радосављевић)

Протојереј Зоран Грујић

Јеромонах Сава (Јањић)

Јеромонах Симеон (Виловски)

Живко Подгорац

*Технички уредник:*

Војислав Јовичић

*Штампа:*

ГП „Нови Дани“, Београд

*Тираж:* 3000